

Борино ще бъде първата община в България с план за мирно съжителство с мечките

Като първа стъпка общината обсъжда разполагането на електропастири и защитени от мечки контейнери за смет около Ягодинска пещера – един от най-посещаваните туристически обекти

Първите стъпки в създаването на общността бяха обсъдени в сградата на общината между представители на РИОСВ - Смолян, на местната власт, местните горски и ловни стопанства, както и обикновени хора и ловната дружинка на Борино

На 22 юли в село Борино, област Смолян, представители на WWF България, на местната общност и на различни институции и предприятия обсъдиха необходимите стъпки в посока изграждане на първата българска общност за мирно съжителство с мечки в България (станали известни в света като bear-smart communities). На срещата присъстваха кметовете на селата Борино, Буйново и Ягодина, представители на общината в Борино, на Регионалната инспекция по околна среда в Смолян, на Южноцентралното държавно

предприятие (ЮЦДП), на държавни горски стопанства, както и ловната дружинка на с. Борино и местни хора, претърпели щети от мечки. Срещата се организира от WWF България в рамките на проект „Заедно за природата“ с помощта на Швейцарско-българската програма за сътрудничество. Целта беше участниците заедно да идентифицират конкретните проблеми и нужди на общността и да набележат следващите стъпки в изграждането на общност за мирно съжителство между хората и мечките, които са защитен от българското законодателство вид.

Причината WWF да избере община Борино, е че това е една от общините, където често се случва мечки да слизат в близост до хората, да нанасят щети върху селскостопанско имущество и домашни животни и като цяло да създават риск от конфликтни ситуации. Една от основните предпоставки е липсата на достатъчно храна в гората – при падането на ранна слана например, плодните дръвчета измръзват. Ако годината е лоша и за жълъдите – също част то диетата на вида – каквато беше 2025 г., проблемът се задълбочава. Топлите зими също пречат на мечките да заспят зимен сън. Ако времето е хубаво, те продължават да търсят храна и знаят, че около селата и туристическите обекти има контейнери за отпадъци с храна, които са леснодостъпни, а в хранилките за сърни и диви прасета има царевица. Това създава множество предпоставки за среща между хората и мечките, които могат да бъдат опасни – и за хората и тяхното имущество, и за мечките.

Участниците в срещата обсъдиха картата на конфликтите човек-мечка и местата, където са наблюдавани мечки, в периода 2007 г.-2025 г.

За местните хора срещите с мечки са част от живота в района. Това за тях е риск, който познават добре и на който търсят мирно решение. Най-много щети от мечки по домашни животни в общината има в района на селата Буйново и Кожари, споделиха местните хора. Атаките се случват основно през есента и засягат предимно **говеда**, макар понякога да има поражения и върху **пчелини**. Местните ловци, гъбари и пчелари често забелязват мечки в района. Друг проблем е че около често посещавани туристически обекти като Ягодинската пещера понякога се наблюдават разбутани от мечка кофи за смет. Затова кметът на село Ягодина изрази желание там да бъдат поставени контейнери с механизъм срещу отваряне от мечки, за да не свикват с лесния достъп до храна, както и информационни табели за безопасно поведение в гората, които да предпазят туристите.

Международният опит показва, че лесният достъп на мечките до хранителни отпадъци е основната причина за конфликти. Затова обезопасяването на контейнери е една от ключовите мерки за справяне с проблема

Този подход – на срещи, при които местните хора, институциите, учените и гражданските организации заедно обсъждат проблемите и генерират решения, базирани на местната реалност – е в центъра на концепцията за т.нар. **bear-smart communities** или **общности за мирно съжителство с мечки**. Тя се ражда в провинция Британска Колумбия в Канада през 90-те години и оттогава набира популярност на различни места по света, където има риск от конфликт – като Италия, Румъния и Гърция. Подходът включва комбинирането на набор от мерки в зависимост от конкретните проблеми на общността. Те могат да включват поставянето на електропастири за предпазване на домашния добитък, пчелините и овощните градини, на защитни механизми срещу мечки върху кофите за смет, на информационни табели за безопасно поведение по туристическите маршрути, както и

провеждането на обучения, дискусии и т.н. за промяна на нагласите на хората и запознаване с поведението на вида.

Мечките могат да надушат храна от до 30 километра разстояние, затова е важно хранителните отпадъци да бъдат обезопасени и турситите да не оставят храна в планината

Следващата стъпка в изграждането на общността за мирно съжителство с мечки ще бъде инсталирането на камери около имотите на оцетените животновъди и пчелари, за да се прецени кои са ключовите места за разполагане на електропастири и други защитни механизми. Според проучванията електропастирите могат да намалят загубите на стопаните с до 80–100%. Ще бъдат тествани също светлинни и звукови устройства за прогонване, някои от които издават звук например на кучешки лай, както и различни начини за обезопасяване на контейнерите за смет (защитни механизми срещу отваряне, поставяне зад заключени огради и др.)

Ключово значение има и събирането на информация за сметосъбирането и сметоизвозването, тъй като неправилно съхраняваните отпадъци са един от основните атраканти, които привличат мечките в населените места. Друг важен елемент е картографирането на овощни градини и изоставени махали, където плодните дръвчета също служат като източник на храна и привличат животните, наред с пчелините.

През есента WWF ще проведе и серия образователни дейности за ученици от община Борино.

ШВЕЙЦАРСКО-БЪЛГАРСКА
Програма за сътрудничество

Заедно
за природата

Срещата се организира в рамките на проект „Заедно за природата - граждани за зелено бъдеще“, който се изпълнява в периода 2026-2028 г. Той обединява усилията на осем водещи природозащитни организации и организации в сферата на развитието на гражданското общество в България и Швейцария. Общата цел на проекта е да засили гражданското участие и сътрудничеството между граждани, институции, бизнес и научната общност за справяне с ключови предизвикателства като климатичната криза, замърсяването и загубата на биоразнообразие. Проектът се реализира с финансовата подкрепа на Швейцарско-българския механизъм за гражданско участие и прозрачност, част от Швейцарско-българската програма за сътрудничество. Изразените в рамките на кръглата маса възгледи и мнения са изцяло на WWF България и не отразяват непременно позициите на правителствата на Швейцария и България.